

FERRÉ TRILL, Xavier, *Orígens de les Assemblees Intercomarcals d'Estudiosos: un moviment comarcalista (1950-1966)*, Onada Edicions, Barcelona, 2023, 266 pàgs. [17 x 24].

Aquesta obra fa referència als orígens i el desenvolupament de les Assemblees Intercomarcals que van efectuar-se en diverses ciutats del Principat de Catalunya durant l'època franquista i revisa que van suposar pel posterior desenvolupament de la cultura catalana. En concret, planteja l'existència de dues etapes bàsiques: una primera centrada en aspectes metodològics, per a una correcta aplicació de criteris formals en un treball històric tant si aquest el realitzava un historiador com un erudit local, i una segona en la qual es volia aprofundir en els estudis històrics d'una població, comarca o zona amb la finalitat d'oferir una aproximació que aportés aspectes nous o poc estudiats fins llavors de la seva història.

Xavier Ferré insisteix en què els seus artífexs tenien la voluntat de desenvolupar una història local digna i detallada, que posés les bases per a la creació d'arxius i museus locals, així com de catalogació de documents i peces històriques i arqueològiques. Es basava en el desig de recollir documentació dispersa, agrupar-la, facilitar el seu accés i donar-la a conèixer mercès als arxius, juntament amb la difusió de campanyes i estudis arqueològics locals de diversos períodes, així com d'endegar la recollida i inventari de peces per abastir els fons dels citats museus; és doncs una actuació que s'ha anat consolidant al llarg del temps. La tasca que va desenvolupar llavors fou intensa, plantejada des d'una orientació on es prioritzava el coneixement de la pròpia cultura catalana, en lloc de la història general. De fet, va suposar un nou pas en la creació d'una consciència de país, atès que no es basava en el coneixement de la literatura i la poesia, en la direcció i participació en certàmens com els Jocs Florals o la publicació de textos, com era habitual fins a la Guerra Civil, sinó que aquests pretenien establir diferències amb la cultura espanyola, amb la finalitat de mostrar una cultura pròpia.

L'autor exposa de manera detallada com es van generar i desenvolupar les assemblees. La primera tingué lloc a Martorell (1950). A aquesta la van succeir la de Santes

Creus (1953) i Cervera (1955), tot i que només es van publicar les actes de la primera. Foren aquestes assemblees les que van assentar les bases i la metodologia històrica i geogràfica a emprar i comptaren amb el suport de les diputacions provincials i d'entitats com l'Institut d'Estudis Catalans; també foren l'origen de plantejaments que posteriorment van aprofundir en ciències auxiliars com la toponímia, l'onomàstica, etc... i que van donar lloc a noves orientacions històriques. Cal destacar que no s'establiren per demarcacions provincials, sinó que ho feren per comarques i això suposava un punt de partida per perfilar uns nous plantejaments que no eren els que predominaven a l'època. Alhora que s'intentà presentar els temes en català.

Pel que fa a la segona etapa, el primer punt de trobada fou la vila Peralada (1959), moment en què es va insistir en els temes d'història local, però sense ometre altres aspectes. A continuació tingueren lloc les assemblees de Tortosa (1961), Vic (1962), Banyoles (1964) i Montblanc (1966). També hi hagué un canvi d'orientació i a aquestes van anar-hi molts erudits locals, sense faltar-hi representants acadèmics. Segons consta en el llibre, l'assemblea de Peralada fou molt mal organitzada, però es va reprendre la dinàmica en les posteriors. En part això fou una conseqüència dels "intrusos" o nous integrants del Comitè Organitzador, que volien prendre-hi la iniciativa.

S'intentà donar una difusió de les assemblees mitjançant butlletins i revistes locals, amb la finalitat de sintetitzar les seves activitats i donar-les a conèixer, sense caure en la vulgarització; atès que també foren comentades en publicacions com *Destino* o el *Diario de Barcelona*. En l'obra s'exposen els preparatius, contingut de les diverses assemblees (autors que hi van parlar en les ponències i comunicacions), així com es concreten detalls sobre la resta d'activitats que van tenir lloc en elles: missa de presentació, menjar, visita a un monument, exposició o museu representatiu del lloc on se celebrava, etc. Així mateix, s'esmenten objectius i comentaris d'alguns dels seus organitzadors a través de la consulta de la seva correspondència. El treball aprofundeix en diversos aspectes, ja que les citades assemblees també servien per explicar les activitats que es realitzaven en els centres d'estudis locals i aspiraven a despertar l'interès de la gent amb una cultura mitjana.

Les assemblees van suposar un esforç integrador d'historiadors i orientacions i tingueren en compte la tasca desenvolupada prèviament pels excursionistes i les associacions locals. Així com establiren les bases i model de com s'havia d'estudiar una població i els aspectes que calia tenir en compte, serviren per reafirmar la cultura popular, posar en contacte a les entitats d'estudis locals i consolidar la llengua catalana i el catalanisme. A més, no finalitzaren llavors, sinó que aquestes assemblees han continuat durant molts anys.

LLUÍS BUSCATÓ I SOMOZA
Tècnic auxiliar del Servei de Monuments,
Diputació de Girona
llbuscato@ddgi.cat
ORCID ID.: 0000-0002-8016-3453